

Amfibieën: na onderkoeld onderduiken traag op gang. Zin in een afspraakje?

Na nu al de koudste winter sinds 1986 zijn padden, kikkers en salamanders, om hun vege lijf vochtig en vorstvrij te kunnen houden, dieper moeten kruipen dan paddenheugenis, zij het dan in de 21^e eeuw. Hopelijk lukte het hen. Mijn verrassing en tegelijk ontzetting waren groot toen ik bij de aarzelende dooi na de eerste vorstperiode, witte diepvriessalamanders roerloos zag loskomen van de onderzijde van het ijsdak op de vijver. Daarna bleven ze met gestrekte pootjes hangen tegen de onderzijde van hun diepvriesdeken aan. Verrast door de strenge kou of onvoldoende veilige schuilplaatsen? Ze kunnen het alvast niet meer kwaken...*

Hopen dat er voldoende sterke of slimme overlevers zijn om hun rangen weer aan te vullen in de lente, zodat ze voor zeer vitale nakomelingen kunnen zorgen.

Ook voor die reden volgen we bij de amfibieënwerkgroep met meer dan gespannen aandacht hoe de voorjaars trek zal verlopen. Door de telkens weer opduikende vrieskou, stelden we het plaatsen van de netten en emmers al een paar weekenden uit. Met de vrij talrijk opgekomen medewerker op de werkgroepvergadering van 14/1 spraken we ook af om via mail elkaar op de hoogte te houden van de startdatum van de paddenoverzetacties, idem voor ongunstige weersomstandigheden. Hierdoor vermijden we nodeloze avondlijke of ochtendlijke controles. Het aantal inspectieronden wordt daardoor al gauw beperkt tot een 3-tal per ploeg.

Even herinneren (DWeW 36,2 p. 9) dat we in Roeselare vorig jaar op een 11km

lang controletraject aan de westzijde van de stad, samen met de Regenbeek, meer dan 1500 padden hebben geteld, waarvan 1274 dieren succesvol werden overgezet. Behalve voor het Heuvelland – hier zijn al veel paddentunnels voorzien, halen we hiermee het hoogste cijfer van de provincie. Dank voor al die reddende handen! De onfortuinlijke dieren zijn tegen het niets ontsnijdende verkeer echt niet opgewassen.

Hoogstnodig dus dat we de weerloze amfibieën op kille vrijersvoeten ook onze helpende handen toesteken. Kan je een avond of morgen bijspringen, neem dan contact op met Caroline Jamar c.jamar@roeselare.be of Piet Desmet (gegevens achterin, bij colofon).

Ook in Staden werd op een vijftal plaatsen maatregelen genomen. Op twee plaatsen is er een veilige oversteek (ondertunneling met buizen) waardoor de controles

niet hoeven. Manueel overzetten gebeurt op drie andere plaatsen. Een straat wordt voor het verkeer tijdelijk afgesloten.

De controles (+ overzetten indien nodig) nemen ongeveer een uurtje in beslag. We zorgen ervoor dat nieuwkomers met een routine op stap kunnen gaan. Voor de veiligheid gebruiken we nu voor het eerst opvallende fluopaddenjasjes. Zo is onze overzetactie ook voor andere weggebruikers van op afstand duidelijk herkenbaar. Wat enkele jaren ooit als schaamplek door kranen werd opgevuld, is nu weer een amoureuze trefpunt, of liever trefvijver onder de knotwilgen, waar padden en salamanders vanuit de buurt (Jezuietengoed en K. Duboisstraat) naar toe trekken. Voor ons een verrassend eindpunt of startpunt van de amfibieëntelling in maart.

Ondertussen heeft ook de pleisterende (winter)ooievaar dit nat eldorado ontdekt. Het nabijgelegen moerasbosje werkt als een echte magneet op waterdieren van allerlei slag. Dit is echt een stukje natuurlijk groen hart van Roeselare, dat wel onder een laagje ijs, maar niet onder de schop mag gaan!

* Alpenwatersalamanders

tekst: Piet

Close-up

Klein hoefblad, *Tussilago farfara*

Dit klein plantje dat heldergele bloemetjes draagt op een dikke, rechte, geschubde stengel, is een van de eerste voorjaarsbloeiers. Als ik bloeiend klein hoefblad zie en als er dan ook nog lammetjes dartelen in de weiden, dan bekruipt me steeds een lentegevoel.

Klein hoefblad behoort tot de familie van de Compositen of de Asteraceae, net zoals paardebloem, madeliefje, kamille Het bevat lint- en buisbloemen, die allebei geel gekleurd zijn. Madeliefje en Echte Kamille daarentegen hebben witte lintbloemen en gele buisbloemetjes. Het is een naaktbloeier want de bloemen en de vruchten verschijnen vooraleer het blad uitkomt. Het plantje komt voor op ruderaale plaatsen, langs spoorwegbermen, akkers en wegkanten.

De naam hoefblad verwijst naar het hoefvormig blad.

Het Latijn *Tussilago* komt van *Tussis*, wat hoest betekent en agere wat verdrijven betekent: hoestverdrijvende plant. *Farfara* zou afgeleid zijn van het Latijn *far* = meel en *ferre* = dragen, dus meel-dragende plant. Dit zinspeelt op de witte bladonderzijde.

In de geneeskunde werd het klein hoefblad al gebruikt ten tijde van de oude Grieken en Romeinen, die het voorschreven voor de behandeling van diverse longaandoeningen. De verse bladeren, het sap van de plant of een siroop ervan werden gebruikt bij droge hoest, niesaanvallen, neusverstoppingen en kortademigheid. Astmapatiënten rookten bladeren van het klein hoefblad.

In de kruidengeneeskunde worden de bloemhoofdjes verzameld zonder sten-

gels en als ze nog niet geheel open zijn. De bladeren worden later, in april en mei, geplukt en gedroogd. De drogerij is reukloos en heeft een iets bittere smaak. Inwendig kan dit gebruikt worden als thee of bestanddeel van een theemengsel tegen hoest, verkoudheid, heesheid. Maar opletten is de boodschap want sinds 1992 staat het klein hoefblad in België op de lijst van kruiden, verboden voor inwendig gebruik omdat het stoffen bevat die bij veelvuldig en langdurig gebruik in de lever worden opgeslagen en ernstige gevolgen kunnen hebben.

Uitwendig kan je het gebruiken als aftreksel op kompressen bij huiduitslag. Bij het verzamelen moet je er op letten dat je de bladeren niet verwart met die van het groot hoefblad. De volwassen bladeren van groot hoefblad zijn veel groter. In het Roeselaarse vind je het groot hoefblad massaal langs de kanaalbermen.

tekst: Rita
foto: Johan D.